

Галина ЗІНЧЕНКО,

вчитель початкових класів ЗОШ № 11 І–ІІІ ст. м. Ромни Сумської обл.

Авторитет батьків – важлива умова сімейного виховання (Батьківські збори)

Форма проведення: сімейна рада.

Підготовка до зборів: відвідування сімей, складання пам'ятки для батьків.

Мета. Обговорити з батьками такі питання: що, на їхню думку, містять у собі поняття "авторитет батьків"? У чому він полягає? Які взаємини дорослих і дітей у вашій сім'ї?

Завдання зборів.

1. Довести, що авторитет батьків залежить від них самих.

2. Батьки повинні пам'ятати, що авторитет – основа виховання дитини.

Учитель. Сьогоднішні батьківські збори ми проводимо у формі сімейної ради. Вона збирається тоді, коли справа невідкладна й потребує всебічного аналізу. Спершу послухайте відповіді ваших дітей на запитання "Які мої батьки?" (магнітофонний запис). Відбувається обмін думками.

– Чи згодні ви зі своїми дітьми? Наша розмова наразі про авторитет батьків, який полягає в умінні виховувати дітей, не принижуючи людської гідності й не звеличуючи її. Це неможливо без постійної праці над собою, над власним самовдосконаленням і самовихованням.

Зараз багато говорять і пишуть про виховні можливості сім'ї. Бо в сім'ї, як ні в якому іншому колективі, плачуться паростки любові, радості, співпереживання; тому сім'ю й називають школою виховання почуттів.

Добрі почуття збуджують дитину до дій, розвивають у ній активність, співчуття, життєдіяльність.

Постійне емоційне спілкування в родині – одна з важливих умов сімейного виховання. Почуття любові між батьками, між батьками й дітьми створюють довірливі, спокійні взаємини, сприяють формуванню авторитету дорослих. Якщо стосунки між батьками не склалися, якщо в сім'ї спалахують сварки, взаємні докори на очах дітей, то про який авторитет батьків можна говорити? Створення дружного сімейного колективу з позитивними емоційними взаєминами насамперед залежить від обох батьків. Якщо батьки не мають авторитету, то такий виховний ефект, як любов до дітей, втрачає свою силу. Не визнаючи вплив батьків чи одного з них, дитина не виконує вимог дорослих, стає неслухняною. Відтак розпочинається відкрита або прихована боротьба, в якій батьки, як правило, поступаються дитині. Таку ситуацію можна назвати "дитина сіла на голову".

В інших сім'ях складається протилежний стиль виховання, коли батьки змушені застосовувати фізичну силу. Негативні наслідки цього загальновідомі. Як бути? Заслужити авторитет у дітей дуже важко: нешироку поведінку батьків дитина тонко відчуває. Неможливо пробудити самоповагу, нав'язуючи їй свої позиції "Я – мати", "Я – батько". Це не знаходить відгуку в дитячій душі. Наведу приклад. Сашко постійно чув від батька – "Батька треба

поважати!" Поважати? Звичайно, як же може бути інакше: найсильніший, найрозумніший, найкрасивіший. Так вважають усі діти на світі. Сашко росте. Тепер аксіома "батька треба поважати" – дедалі частіше підлягає сумніву.

Сашко запитує батька: кажуть що портрет Сергійкового тата на заводській дошці пошани. А твій?

– Ну і що? Мине час – мій портрет повісять, а його знімуть.

Батько невдоволений синовим запитанням:

– А Сергійко сказав, що той, хто п'є горілку, не може бути кращим. Це правда?

– Ну, якщо ти віриш Сергієві, то навіщо питаєш мене?

Синові хочеться вірити батькові, але факти... Сергійків тато давно вже прийшов з роботи, вони щось майструють удвох. А Сашко все чекає свого тата. Нарешті той з'являється.

– Заждався? Зараз пообідаю, підемо в зоомагазин – купимо корм для рибок. Я ж тобі обіцяв! Але хлопчик майже впевнений: цього не буде. Буде все по-іншому: батько, як завжди, сидітиме у дворі з приятелями, гратиме в доміно. Так і сталося.

– Тату, ти ж обіцяв... – нагадує хлопчик.

– Зараз, зараз, – відповідає той.

Хлопчина ще довго стоїть поруч і ловить батьків погляд. Нарешті той його помічає й здивовано запитує:

– Ти все ще тут? Мерщій додому. І без розмов. Батька поважати треба!

Хлопчик був правий: сьогодні все повториться, як учора, а завтра буде, як сьогодні.

Цей приклад – ілюстрація того, як батько, вимагаючи поваги до себе, елементарно не поважає сина. Авторитет ґрунтується на повазі до дитини, складається з дрібниць. А тут: сьогодні пообіцяв – забув, завтра – було не до того, післязавтра – невідкладна справа.

Втім, у батька Сашка і справ жодних не було – тільки обіцянки. А те, що не виконано бодай один раз, має бути пояснено дитині. Якщо в молодшому шкільному віці діти ще не все можуть зрозуміти, то з часом вони почнуть "переоцінювати цінності" й збагнуть, за що можна поважати батьків, за що – ні, як трапилось із Сашком.

Дитині не однаково, як працюють тато і мама, що про них кажуть люди; приємно, коли про батьків чують хороше. Добрі справи батьків спонукають дитину з повагою ставитися до них, викликають бажання бути схожими на них.

Батькам здається, що дитина ще мала, аби зрозуміти те, про що розмовляють дорослі. Однак діти навіть молодшого віку, займаючись своєю справою, реагують на їхні розмови, відчувають ставлення дорослих до тієї чи іншої події, явища, людини. Якщо батьки дитини співчують лихові, що скоїлось у сусідів, не засуджують товаришів, а навпаки – бажують їм допомогти, то діти поважають своїх батьків.

Втім, не можна розраховувати, що дитина наслідуватиме позитивні приклади старших. Необхідно постійно виховувати її добрими справами.

Неабияк впливають на авторитет старших членів родини спільні господарські справи, де кожен має свої обов'язки. Приємні для дітей клопоти, що пов'язані з прибиранням квартири, приготуванням святкового обіду, зустрічі гостей.

Уміння з користю для всієї сім'ї проводити вільний час потребує неабиякої майстерності, але також дає позитивні наслідки. Бо зміцнює авторитет батьків завдяки спільним прогулянкам, походам, відвідуванню цирку, кінотеатру тощо.

Заняття батьків художньою самодіяльністю, спортом, музикою, малюванням, ремеслами на очах малечі збагачує родинні стосунки, зближує членів родини. Діти відчують себе рівноправними членами колективу, де не лише розуміють їх, а й діляться радощами й турботами, цінують внесок дітей. Це допомагає дитині ставати впевненою в собі.

Часто зустрічаються батьки, які люблять нарікати, втомлювати дітей нудними повчаннями. Зайве моралізування призводить до того, що слово втрачає свою силу.

Шкідливі у вихованні як холодність у стосунках з дитиною, так і надмірний вияв любові. У першому випадку дитина відчуває свою неповноцінність, в іншому – почувається кумиром, перед яким усі схиляються. Необхідно любити дитину серцем, намагатися шукати тут "золоту середину". Якщо, припустимо, мама сказала, то бабуся повинна підтримати, а тато нагадати.

Роблять помилку також ті батьки, які виховують за принципом "будеш слухати – куплю". У таких родинях відбувається купівля-продаж взаємин: "Ти мені, я – тобі". Успіх подібного виховання сумнівний.

Ось приклад.

Зустріваючи сина зі школи, батьки постійно запитували його:

– Кого ти більше любиш – мене чи тата?

– Тебе більше! – одказував син.

Хлопчик робив зізнання татові чи мамі й ліз до маминої сумки або татової кишені, де на нього чекав сюрприз. Обидві сторони – батьки й син – були задоволені. Перші від того, що бачили дитину усміхненою, радісною; другий – від нового сюрпризу. Проте згодом семирічний хлопчик на традиційне запитання батьків уточнював:

– А що ви мені принесли?

Якщо йому сюрприз не подобався, то взаємини псувалися й починалось: "Не хочу читати!", "Не піду в магазин!", "Нічого не вчитиму", "Чому ти прийшла, а не тато?" Із часом батьки зрозуміють, що зробили помилку. Але зробити помилку легше, чим виправити. Дорослим треба частіше дивитися на себе очима дитини, аналізувати свої дії і вчинки.

Виховання – це творчий процес, тому необхідно постійно шукати шляхи впливу на дитину.

Незрідка батьки розмовляють з сином чи донькою роздратовано, допускають образи. Так у дітей виховується грубість і неповага до дорослих. Адже дитина сприймає і хороше, й погане.

Іноді від батьків можна чути, що тепер таке життя, коли не варто навчати дитину добра, інакше їй буде важко

у житті. Зло, як правило, не породжує добро. Воно породжує зло.

– Яка ваша думка? (*Учитель вислуховує думки батьків, присутніх на зборах*).

Якщо батьки розуміють інтереси, захоплення дитини, то їх авторитет зростає. Підтвердження цього – наші відповіді на численні дитячі "чому?" Іноді батьки відповідають нерозважливо. Правильно чинить той, хто терпляче пояснює малечі, задовольняючи їхню цікавість. Це лише посилює батьківський авторитет.

Вважається, що в багатодітній сім'ї діти виховуються краще, ніж в однодітній. Але й одну дитину можна виховати правильно, якщо постійно нагадувати, що вона живе в родині й повинна піклуватися про кожного в ній.

Наприклад, дитину пригостили цукеркою. Вона ділиться нею з мамою і татом. Ті відмовляються, щоб більше дісталось дитині: "Не хочу, зуби болять", "Не хочу, не люблю цукерок". Так у дітей виробляється позиція: "Дорослим залишати не обов'язково, а от я – особливий". І так продовжується скрізь: в автобусі, коли поспішає сісти першим; вдома, коли збираються гості; в родині, коли думають щось купити і т.д.

У багатодітній сім'ї всім усе порівну. Цього можна досягнути, якщо дитина на становищі рівного в сім'ї.

Отже, наш авторитет в очах дитини залежить від нас самих, нашої поведінки, ставлення до оточення, до всього змісту нашого життя.

Батьківський тренінг

1. Наведіть приклади з родинного життя, пов'язані з вашим авторитетом.

2. Чи можете сказати, що у відповідях дітей ви почули щось важливе і корисне для себе?

3. Запишіть слова, вирази, якими ви схвалюєте свою дитину, захоχετε, підбадьорюєте.

4. Порівняйте ваші вирази з написаними на дошці.

Слова на дошці: Ти мій розумник. Я тебе дуже люблю. Ти дуже добре прибрала, навчи мене. Спасибі тобі, мені тепер нічого робити. Якби не ти, то я б не впорався. Дякую, моя дорога. Ти в мене молодчина... Трішки постарайся, ти ж усе вмієш. Дай я тебе поцілую, мій хороший.

Пам'ятка для батьків

Вимогливе ставлення до себе – основа авторитету батьків – це життя і робота батьків, їхні справи, поведінка, ставлення до оточуючих, відповідальність за виховання дітей перед суспільством, перед самим собою.

Добррозичливе ставлення до дітей – одна з умов підтримувати авторитет батьків.

Необхідно по можливості частіше проводити цікаві родинні заходи, де дитині з несподіваного боку розкриваються дорослі: батько і мати постануть веселими, цікавими і розумними людьми.

Допомагайте, підтримуйте, відзначаєте успіхи своєї дитини. Розповідайте про свої проблеми, діліться своїми почуттями. Обіймайте, цілуйте своїх дітей. Постійно говоріть лагідні слова. Мирно залагоджуйте конфлікти.

Домашнє завдання батькам

Напишіть дитині листа. У ньому поміркуйте, якою ви хочете бачити її, коли вона стане дорослою. Лист збережіть до випускного вечора.